

ĐỀ CƯƠNG MÔN HỌC

1. Thông tin chung về môn học

- 1.1. Tên môn học: **Lịch sử nhà nước và pháp luật** Mã môn học: **BLAW1302**
1.2. Khoa phụ trách: Khoa Kinh Tế và Luật
1.3. Số tín chỉ: 3 tín chỉ lý thuyết

2. Mô tả môn học

Nội dung môn học được chia thành hai phần:

Phần 1: Lịch sử nhà nước và pháp luật thế giới, bao gồm 4 Chương:

Chương 1: Nhà nước và pháp luật thời kỳ cổ đại

Chương 2: Nhà nước và pháp luật thời kỳ phong kiến

Chương 3: Nhà nước và pháp luật thời kỳ Tư sản

Chương 4: Nhà nước và pháp luật thời kỳ Xã hội chủ nghĩa

Phần 2: Lịch sử nhà nước và pháp luật Việt Nam, bao gồm 4 Chương:

Chương 5: Nhà nước và pháp luật Việt Nam giai đoạn hình thành.

Chương 6: Nhà nước và pháp luật Việt Nam thời kỳ Bắc thuộc.

Chương 7: Nhà nước Việt Nam thời Phong kiến giai đoạn độc lập tự chủ (từ 939-1884).

Chương 8: Pháp luật Việt Nam thời Phong kiến giai đoạn độc lập tự chủ (từ 939 – 1884).

3. Mục tiêu môn học

3.1. Mục tiêu chung:

Cung cấp kiến thức cho người học hiểu biết về lịch sử nhà nước và lịch sử pháp luật trên thế giới và Việt Nam để từ đó kế thừa những tích cực và hạn chế những tồn tại, tiêu cực trong việc xây dựng nhà nước và pháp luật hiện nay.

3.1. Mục tiêu cụ thể:

* **Kỹ năng:**

Sinh viên có khả năng lập luận và đưa ra chính kiến, nhận xét của cá nhân, đồng thời đề xuất những giải pháp nhằm kế thừa những nhân tố tích cực, khắc phục những yếu tố tiêu cực thuộc về di sản văn hoá pháp lý Việt Nam và thế giới trong việc xây dựng Nhà nước và pháp luật.

* **Nhận thức:**

Có được những kiến thức khái quát, cơ bản, hệ thống về quá trình hình thành, tồn tại và phát triển, tổ chức bộ máy nhà nước qua các giai đoạn lịch sử trên thế giới và Việt Nam.

Nắm được nội dung cơ bản của pháp luật qua các giai đoạn lịch sử (hoặc các kiểu pháp luật) ở Việt Nam và trên thế giới.

* Thái độ:

Sinh viên có thái độ trân trọng, giữ gìn, bảo tồn, phát huy các giá trị về văn hóa chính trị, pháp lý.

Sinh viên biết phê phán yếu tố tiêu cực trong quá trình phát triển của lịch sử Nhà nước và pháp luật, đồng thời có ý thức phát huy ưu điểm, khắc phục những nhược điểm của hệ thống Nhà nước và pháp luật trong quá khứ.

4. Nội dung chi tiết môn học

Tên chương	Mục	Nội dung khái quát	Số tiết				Tài liệu tự học
			TC	LT	BT	TH	
Phần I, Chương I: Nhà nước và pháp luật thời kỳ cổ đại.	Bài 1: Nhà nước và pháp luật phương Đông cổ đại	<p>1. Sự hình thành nhà nước Chiếm hữu nô lệ ở Phương Đông cổ đại</p> <p>a. Điều kiện tự nhiên</p> <p>b. Điều kiện kinh tế</p> <p>c. Điều kiện xã hội</p> <p>d. Lịch sử ra đời, phát triển và suy vong và tổ chức bộ máy của các nhà nước CHND Ai Cập, Lưỡng Hà, Ấn Độ, Trung Quốc.</p> <p>2. Pháp luật phương Đông cổ đại</p> <p>a. Một số vấn đề cơ bản về pháp luật</p> <p>b. Nhận xét pháp luật</p>	3	2	1	0	Để học tốt chương 1 sinh viên đọc Tập bài giảng Lịch sử nhà nước và pháp luật thế giới, Trường Đại học Luật thành phố Hồ Chí Minh, Phần I: Nhà nước và pháp luật Chiếm hữu nô lệ, Chương 1: Nhà nước phương Đông thời kỳ cổ đại, Chương 2: Pháp luật phương Đông thời kỳ cổ đại.
Chương I:	Bài 2: Nhà nước và pháp luật phương Tây cổ đại	<p>1. Sự hình thành nhà nước Chiếm hữu nô lệ ở phương Tây cổ đại</p> <p>a. Điều kiện tự nhiên</p>	3	2	1	0	Để học tốt chương 1 sinh viên đọc Tập bài giảng Lịch sử nhà nước và pháp luật thế giới, Trường Đại

Tên chương	Mục	Nội dung khái quát	Số tiết				Tài liệu tự học
			TC	LT	BT	TH	
		b. Điều kiện kinh tế c. Điều kiện xã hội d. Lịch sử ra đời, phát triển và suy vong và tổ chức bộ máy của các nhà nước Hy Lạp, La Mã 2. Pháp luật phương Tây cổ đại a. Một số vấn đề cơ bản về pháp luật b. Nhận xét pháp luật					học Luật thành phố Hồ Chí Minh, <i>Phần I: Nhà nước và pháp luật Chiếm hữu nô lệ, Chương 3: Nhà nước phương Tây thời kỳ cổ đại, Chương 4: Pháp luật phương Tây thời kỳ cổ đại.</i>
Phần I, Chương II: Nhà nước và pháp luật thời phong kiến	Bài 3: Nhà nước và pháp luật phong kiến Tây Âu	1. Sự hình thành nhà nước và tổ chức bộ máy nhà nước 2. Pháp luật phong kiến Tây Âu a. Một số vấn đề cơ bản về pháp luật b. Nhận xét pháp luật	3	2	1	0	Để học tốt chương 1 sinh viên đọc <i>Tập bài giảng Lịch sử nhà nước và pháp luật thế giới</i> , Trường Đại học Luật thành phố Hồ Chí Minh, <i>Phần II: Nhà nước và pháp luật phong kiến, Chương 1: Nhà nước Phong kiến Tây Âu, Chương 2: Pháp luật Phong kiến Tây Âu.</i>
Phần I, Chương II: Nhà nước và pháp luật thời phong kiến	Bài 4: Nhà nước và pháp luật phong kiến phương Đông	1. Sự hình thành nhà nước và tổ chức bộ máy nhà nước 2. Pháp luật phong kiến Tây Âu a. Một số vấn đề cơ bản về pháp luật b. Nhận xét pháp luật	3	2	1	0	Để học tốt chương 1 sinh viên đọc <i>Tập bài giảng Lịch sử nhà nước và pháp luật thế giới</i> , Trường Đại học Luật thành phố Hồ Chí Minh, <i>Phần II: Nhà nước và pháp luật phong</i>

Tên chương	Mục	Nội dung khái quát	Số tiết				Tài liệu tự học
			TC	LT	BT	TH	
							<i>kiến, Chương 1: Nhà nước Phong kiến Phương Đông, Chương 2: Pháp luật Phong kiến phương Đông.</i>
Phần I, Chương III: Nhà nước và pháp luật Tư sản	Bài 5: Nhà nước Tư sản	1.Sự hình thành nhà nước tư sản trên thế giới a. Tiền đề kinh tế b. Tiền đề xã hội c. Tiền đề tư tưởng d. Cuộc Cách mạng Tư sản	2	1	1	0	Đề học tốt chương 1 sinh viên đọc <i>Tập bài giảng Lịch sử nhà nước và pháp luật thế giới</i> , Trường Đại học Luật thành phố Hồ Chí Minh, Phần III: Nhà nước và pháp luật Tư sản, Chương 1: Nhà nước Tư sản.
Phần I, Chương III: Nhà nước và pháp luật Tư sản	Bài 6: Pháp luật Tư sản	1. Một số vấn đề cơ bản về pháp luật 2. Nhận xét pháp luật	2	1	1	0	Đề học tốt chương 1 sinh viên đọc <i>Tập bài giảng Lịch sử nhà nước và pháp luật thế giới</i> , Trường Đại học Luật thành phố Hồ Chí Minh, Phần III: Nhà nước và pháp luật Tư sản, Chương 2: Pháp luật Tư sản.
Phần I, Chương IV: Nhà nước và pháp luật Xã hội chủ nghĩa	Bài 7: Nhà nước Xã hội chủ nghĩa Bài 8: Pháp luật Xã hội chủ nghĩa	- Sự hình thành nhà nước Xã hội chủ nghĩa - Đặc điểm về tổ chức bộ máy nhà nước Xã hội chủ nghĩa - Đặc trưng về pháp luật Xã hội chủ nghĩa	2	1	1	0	Lưu ý: Chương này sinh viên tự nghiên cứu trên cơ sở hướng dẫn của giáo viên

Tên chương	Mục	Nội dung khái quát	Số tiết				Tài liệu tự học
			TC	LT	BT	TH	
Phần II, Chương V: Nhà nước và pháp luật Việt Nam giai đoạn hình thành	I. Sự hình thành Nhà nước đầu tiên ở Việt Nam II. Pháp luật Việt Nam giai đoạn hình thành	- Các tiền đề cho sự hình thành nhà nước đầu tiên ở Việt Nam - Đặc điểm về tổ chức bộ máy nhà nước đầu tiên ở Việt Nam - Đặc trưng cơ bản của pháp luật ở giai đoạn hình thành nhà nước đầu tiên của Việt Nam	3	2	1	0	Để học tốt Chương này sinh viên đọc <i>Giáo trình lịch sử nhà nước và pháp luật Việt Nam</i> , Trường Đại học Luật thành phố Hồ Chí Minh, NXB Hồng Đức – Hội Luật gia Việt Nam, năm 2012, Chương I: Sự hình thành nhà nước Văn Lang – Âu Lạc – nhà nước đầu tiên trong lịch sử Việt Nam
Phần II, Chương VI: Nhà nước và pháp luật Việt Nam thời Bắc thuộc	I. Nhà nước Việt Nam thời Bắc thuộc II. Pháp luật Việt Nam thời Bắc thuộc	- Sự phát triển tổ chức chính quyền đô hộ Việt Nam qua các giai đoạn thời Bắc thuộc: (1) Giai đoạn 179TCN đến năm 39 (2) Giai đoạn năm 43 đến năm 938 - Pháp luật Việt Nam thời Bắc thuộc	2	1	1	0	Để học tốt Chương này sinh viên đọc <i>Giáo trình lịch sử nhà nước và pháp luật Việt Nam</i> , Trường Đại học Luật thành phố Hồ Chí Minh, NXB Hồng Đức – Hội Luật gia Việt Nam, năm 2012, Chương II: Nhà nước và pháp luật Việt Nam giai đoạn Bắc thuộc và chống Bắc thuộc (từ năm 179 TCN đến năm 938).
Phần II, Chương VII: Nhà nước thời phong kiến Việt Nam	I. Nhà nước thời Ngô – Đinh – Tiền Lê (939 – 1009) II. Nhà nước thời	- Đặc điểm tình hình chung thời Ngô – Đinh – Tiền Lê - Tổ chức bộ máy nhà nước thời Ngô – Đinh – Tiền Lê	10	8	2	0	Để học tốt Chương này sinh viên đọc các phần sau đây của <i>Giáo trình lịch sử nhà nước và pháp luật Việt Nam</i> , Trường Đại học Luật thành phố Hồ Chí Minh,

Tên chương	Mục	Nội dung khái quát	Số tiết				Tài liệu tự học
			TC	LT	BT	TH	
	<p>Lý – Trần – Hồ (1010 – 1407)</p> <p>III. Nhà nước thời Lê sơ (1428 – 1527)</p> <p>IV. Nhà nước thời nội chiến</p> <p>V. Nhà nước thời Nguyễn (1802 – 1884)</p>	<p>- Đặc điểm tình hình chung thời Lý – Trần – Hồ</p> <p>- Tổ chức bộ máy nhà nước thời Lý – Trần – Hồ</p> <p>- Đặc điểm tình hình chung thời Lê Sơ</p> <p>- Tổ chức bộ máy nhà nước thời Lê Sơ</p> <p>- Đặc điểm tình hình chung thời nội chiến</p> <p>- Tổ chức bộ máy nhà nước thời nội chiến</p> <p>- Đặc điểm tình hình chung thời Nguyễn</p> <p>- Tổ chức bộ máy nhà nước thời Nguyễn</p>					<p>NXB Hồng Đức – Hội Luật gia Việt Nam, năm 2012:</p> <p>Chương III: Mục I, II.</p> <p>Chương IV: Mục I, II.</p> <p>Toàn bộ Chương V.</p> <p>Chương VII: Mục I, II.</p> <p>Chương VII: Mục I, II.</p>
<p>Phần 2, Chương VIII: Pháp luật thời phong kiến Việt Nam giai đoạn độc lập, tự chủ</p>	<p>VI. Pháp luật các giai đoạn trước thời Lê sơ</p> <p>VII. Pháp luật thời Lê sơ</p> <p>VIII. Pháp luật thời Nguyễn</p>	<p>- Đặc điểm về pháp luật trước thời Lê Sơ</p> <p>- Nội dung pháp luật thời Lê sơ</p> <p>(1) Pháp luật hình sự</p> <p>(2) Pháp luật dân sự</p> <p>(3) Pháp luật hôn nhân và gia đình</p> <p>- Đặc điểm chung về pháp luật thời Nguyễn</p>	12	8	4	0	<p>Để học tốt Chương này sinh viên cần đọc:</p> <p>(1) Các phần sau đây của <i>Giáo trình lịch sử nhà nước và pháp luật Việt Nam</i>, Trường Đại học Luật thành phố Hồ Chí Minh, NXB Hồng Đức – Hội Luật gia Việt Nam, năm 2012:</p> <p>Chương III: Mục III.</p> <p>Chương IV: Mục III.</p> <p>Toàn bộ Chương VI.</p>

Tên chương	Mục	Nội dung khái quát	Số tiết				Tài liệu tự học
			TC	LT	BT	TH	
							<p><i>Chương VII: Mục III.</i></p> <p><i>Chương VII: Mục III.</i></p> <p>(2) Bộ Quốc triều hình luật hay Bộ luật Hồng Đức.</p>
Tổng cộng			45	30	15	00	

Ghi chú: TC: Tổng số tiết; LT: lý thuyết; BT: bài tập, thảo luận; TH: Thực hành.

5. Học liệu

5.1 Tài liệu bắt buộc

- [1] Trường Đại học Luật thành phố Hồ Chí Minh, *Tập bài giảng Lịch sử nhà nước và pháp luật thế giới*;
- [2] Trường Đại học Luật thành phố Hồ Chí Minh, *Giáo trình Lịch sử nhà nước và pháp luật Việt Nam*;

5.2 Tài liệu tham khảo

- [1] Nguyễn Thị Thương Huyền (2013), *Giáo trình Lịch sử nhà nước và pháp luật Việt Nam*, NXB Hồng Đức.
- [2] Nguyễn Tường Giang (2008), *Những phát triển của luật pháp quốc tế trong thế kỷ XXI*, NXB Chính trị quốc gia.
- [3] Bộ Quốc triều hình luật hay Bộ luật Hồng Đức.
- [4] Đỗ Bang (chủ biên) (1995), *Tổ chức bộ máy nhà nước triều Nguyễn giai đoạn 1802 – 1884*, NXB Thuận hóa.
- [5] *Đại Việt Sử ký toàn thư* (1993), tập 1,2,3,4, NXBKHXH.
- [6] *Lê triều quan chế* (1997), Viện sử học, NXB Văn hóa - thông tin, Hà Nội.
- [7] Cao Văn Liên (2003), *Phát thảo lịch sử thế giới*, NXB Thanh Niên.
- [8] Vũ Văn Mẫu (1973), *Cổ luật Việt Nam và tư pháp sử điển giảng*, Sài Gòn.
- [9] Lương Ninh chủ biên (2001), *Lịch sử thế giới cổ đại*, NXB Giáo dục, Hà Nội.
- [10] Lương Ninh chủ biên (2001), *Lịch sử thế giới cận đại*, NXB Giáo dục, Hà Nội.
- [11] Nguyễn Gia Phú chủ biên (2001), *Lịch sử thế giới trung đại*, NXB Giáo dục, Hà Nội.
- [12] Phan Đăng Thanh và Trương Thị Hoà (1994), *Lịch sử các định chế và pháp quyền Việt Nam*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.

[13] Lê Đức Tiết (2007), *Lê Thánh Tông vị vua anh minh, nhà cách tân vĩ đại*, NXB Tư pháp.

[14] Lê Thị Sơn (2004), *Quốc triều hình luật - lịch sử hình thành, nội dung và giá trị*, NXB KHXH.

6. Đánh giá kết quả học tập

Thực hiện theo Quy chế học vụ theo học chế tín chỉ ban hành kèm quyết định số 561/QĐ-ĐHM ngày 08/8/2013 của Hiệu trưởng Trường Đại học Mở Tp.HCM.

STT	Điểm thành phần	Tỉ lệ %
1	Kiểm tra giữa kỳ	30%
2	Thi kiểm tra cuối kỳ	70%
	Điểm tổng kết môn học (Điểm kiểm tra giữa kỳ * 30% + Điểm thi cuối kỳ * 70%)	100%

Ghi chú:

- Điểm kiểm tra giữa kỳ: Là tổng điểm của điểm kiểm tra giữa kỳ và những điểm thành phần đánh giá khác.

- Điểm thi kiểm tra cuối kỳ: Là điểm của 01 lần thi kiểm tra tập trung do Nhà trường tổ chức.

7. Tổ chức giảng dạy và học tập

Thực hiện theo Quy chế học vụ theo học chế tín chỉ ban hành kèm quyết định số 561/QĐ-ĐHM ngày 08/8/2013 của Hiệu trưởng Trường Đại học Mở Tp.HCM.

7.1. Kế hoạch giảng dạy lớp ngày (4,5 tiết/buổi)

STT	Buổi học	Nội dung	Ghi chú
1	Buổi 1	Giới thiệu môn học Chương I: Nhà nước và pháp luật thời kỳ cổ đại	
2	Buổi 2	Chương I: Nhà nước và pháp luật thời kỳ cổ đại (tt) Chương II: Nhà nước và pháp luật thời phong kiến	
3	Buổi 3	Chương II: Nhà nước và pháp luật thời phong kiến (tt) Chương III: Nhà nước và pháp luật Tư sản	
4	Buổi 4	Chương III: Nhà nước và pháp luật Tư sản (tt) Chương IV: Nhà nước và pháp luật Xã hội chủ nghĩa	
5	Buổi 5	Chương V: Nhà nước và pháp luật Việt Nam giai đoạn hình thành Chương VI: Nhà nước và pháp luật Việt Nam thời Bắc thuộc	
6	Buổi 6	Chương VII: Nhà nước thời phong kiến Việt Nam giai đoạn độc lập tự chủ (từ 939 – 1884)	

STT	Buổi học	Nội dung	Ghi chú
7	Buổi 7	Chương VII: Nhà nước thời phong kiến Việt Nam giai đoạn độc lập tự chủ (từ 939 – 1884) (tt)	
8	Buổi 8	Chương VIII: Pháp luật thời phong kiến Việt Nam giai đoạn độc lập, tự chủ	
9	Buổi 9	Chương VIII: Pháp luật thời phong kiến Việt Nam giai đoạn độc lập, tự chủ	
10	Buổi 10	Chương VIII: Pháp luật thời phong kiến Việt Nam giai đoạn độc lập, tự chủ Ôn tập	

7.2. Kế hoạch giảng dạy lớp tối (3,5 tiết/buổi)

STT	Buổi học	Nội dung	Ghi chú
1	Buổi 1	Giới thiệu môn học Chương I: Nhà nước và pháp luật thời kỳ cổ đại	
2	Buổi 2	Chương I: Nhà nước và pháp luật thời kỳ cổ đại (tt)	
3	Buổi 3	Chương II: Nhà nước và pháp luật thời phong kiến	
4	Buổi 4	Chương II: Nhà nước và pháp luật thời phong kiến (tt) Chương III: Nhà nước và pháp luật Tư sản	
5	Buổi 5	Chương III: Nhà nước và pháp luật Tư sản (tt) Chương IV: Nhà nước và pháp luật Xã hội chủ nghĩa	
6	Buổi 6	Chương V: Nhà nước và pháp luật Việt Nam giai đoạn hình thành Chương VI: Nhà nước và pháp luật Việt Nam thời Bắc thuộc	
7	Buổi 7	Chương VI: Nhà nước và pháp luật Việt Nam thời Bắc thuộc (tt) Chương VII: Nhà nước thời phong kiến Việt Nam giai đoạn độc lập tự chủ (từ 939 – 1884)	
8	Buổi 8	Chương VII: Nhà nước thời phong kiến Việt Nam giai đoạn độc lập tự chủ (từ 939 – 1884) (tt)	
9	Buổi 9	Chương VII: Nhà nước thời phong kiến Việt Nam giai đoạn độc lập	

STT	Buổi học	Nội dung	Ghi chú
		lập tự chủ (từ 939 – 1884) (tt)	
10	Buổi 10	Chương VIII: Pháp luật thời phong kiến Việt Nam giai đoạn độc lập, tự chủ	
11	Buổi 11	Chương VIII: Pháp luật thời phong kiến Việt Nam giai đoạn độc lập, tự chủ (tt)	
12	Buổi 12	Chương VIII: Pháp luật thời phong kiến Việt Nam giai đoạn độc lập, tự chủ (tt)	
13	Buổi 13	Chương VIII: Pháp luật thời phong kiến Việt Nam giai đoạn độc lập, tự chủ (tt) Ôn tập	

Thành phố Hồ Chí Minh, ngày tháng năm 2014

TL. HIỆU TRƯỞNG
KT. TRƯỞNG KHOA KINH TẾ VÀ LUẬT
PHÓ TRƯỞNG KHOA

Dư Ngọc Bích